WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 29 marca 2011 r. *

Spis treści

I — Ramy prawne ... I - 2314

A — Postanowienia traktatu EWWiS ... I - 2314

B — Postanowienia traktatu WE ... I - 2316

C — Rozporządzenie (WE) nr 1/2003 ... I - 2316

D — Przepisy dotyczące przedawnienia w zakresie postępowań ... I - 2317

II — Okoliczności powstania sporu ... I - 2319

III — Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok ... I - 2322

IV — Postępowanie przed Trybunałem ... I - 2324

V — Żądania stron ... I - 2324

VI — W przedmiocie wniosku o zarządzenie otwarcia procedury ustnej na nowo ... I - 2327

VII — W przedmiocie odwołań ... I - 2328

A — W przedmiocie odwołania ARBED (C-201/09 P) ... I - 2329

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na naruszeniu art. 97 EWWiS oraz rozporządzenia nr 1/2003, nadużyciu władzy, naruszeniu prawa i brakach w uzasadnieniu ... I - 2329

a) Argumentacja stron ... I - 2329

b) Ocena Trybunału ... I - 2331

* Język postępowania: francuski.

2. W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na naruszeniu zasad osobowości prawnej spółek oraz indywidualizacji sankcji, braku uzasadnienia, błędnej wykładni i niewłaściwym stosowaniu orzecznictwa dotyczącego możliwości przypisania spółce dominującej zachowania spółki zależnej w 100%, jak również na naruszeniu zasady powagi rzeczy osądzonej ..... I - 2338

a) W przedmiocie dopuszczalności i skuteczności zarzutu ..... I - 2338

i) Argumentacja stron ..... I - 2338

ii) Ocena Trybunału ..... I - 2338

b) Co do istoty ..... I - 2339

i) Argumentacja stron ..... I - 2339

ii) Ocena Trybunału ..... I - 2342

3. W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu przepisów o przedawnieniu oraz zasady powagi rzeczy osądzonej, a także na braku uzasadnienia ..... I - 2345

a) Argumentacja stron ..... I - 2345

b) Ocena Trybunału ..... I - 2346

4. W przedmiocie zarzutu czwartego, opartego na braku uzasadnienia oraz naruszeniu prawa do obrony i zasady powagi rzeczy osądzonej ..... I - 2347

a) Argumentacja stron ..... I - 2347

b) Ocena Trybunału ..... I - 2348

B — W przedmiocie odwołania Komisji (C-216/09 P), którego jedyny zarzut opiera się na naruszeniu prawa przy dokonywaniu wykładni decyzji nr 715/78 ..... I - 2350

1. Argumentacja stron ..... I - 2350

2. Ocena Trybunału ..... I - 2354

VIII — W przedmiocie kosztów ..... I - 2357

W sprawach połączonych C-201/09 P i C-216/09 P

mających za przedmiot dwa odwołania w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości, wniesione odpowiednio w dniach 5 i 10 czerwca 2009 r.,

ArcelorMittal Luxembourg SA, dawniej Arcelor Luxembourg SA, z siedzibą w Luksemburgu (Luksemburg), reprezentowana przez adwokatów A. Vandencasteele'a oraz C. Falmagne (sprawa C-201/09 P),

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną są:

Komisja Europejska, reprezentowana przez F. Castilla de la Torrego oraz E. Gippiniego Fourniera, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

ArcelorMittal Belval & Differdange SA, dawniej Arcelor Profil Luxembourg SA, z siedzibą w Esch-sur-Alzette (Luksemburg),

ArcelorMittal International SA, dawniej Arcelor International SA, z siedzibą w Luksemburgu,

skarżące w pierwszej instancji,

oraz

Komisja Europejska, reprezentowana przez F. Castilla de la Torrego, X. Lewisa oraz E. Gippiniego Fourniera, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu (sprawa C-216/09 P),

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną są:

ArcelorMittal Luxembourg SA, dawniej Arcelor Luxembourg SA, z siedzibą w Luksemburgu,

ArcelorMittal Belval & Differdange SA, dawniej Arcelor Profil Luxembourg SA, z siedzibą w Esch-sur-Alzette, reprezentowana przez adwokata A. Vandencasteele'a,

ArcelorMittal International SA, dawniej Arcelor International SA, z siedzibą w Luksemburgu, reprezentowana przez adwokata A. Vandencasteele'a,

skarżące w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot, K. Schiemann, A. Arabadjiev (sprawozdawca) i J.J. Kasel, prezesi izb, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, T. von Danwitz i C. Toader, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,
sekretarz: R. Şereş, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 czerwca 2010 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 października 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W swych odwołaniach ArcelorMittal Luxembourg SA, dawniej Arcelor Luxembourg SA (C-201/09 P), Komisja Europejska (C-216/09 P), jak również – w drodze odwołania wzajemnego – ArcelorMittal Belval & Differdange SA, dawniej Arcelor Profil Luxembourg SA, i ArcelorMittal International SA, dawniej Arcelor International SA (C-216/09 P), wnoszą do Trybunału o częściowe uchylenie wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 31 marca 2009 r. w sprawie T-405/06 ArcelorMittal Luxembourg i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-771, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem", w którym Sąd stwierdził nieważność części decyzji Komisji C (2006) 5342 wersja ostateczna z dnia 8 listopada 2006 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 65 traktatu EWWiS w sprawie porozumień i uzgodnionych praktyk z udziałem europejskich producentów belek (sprawa COMP/F/38.907 – Belki stalowe), której streszczenie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* z dnia 13 września 2008 r. (Dz.U. C 235, s. 4, zwanej dalej „sporną decyzją").

2 Komisja uznała w spornej decyzji, że przedsiębiorstwo składające się z ArcelorMittal Luxembourg SA, ArcelorMittal Belval & Differdange SA i ArcelorMittal International SA uczestniczyło – z naruszeniem art. 65 ust. 1 EWWiS – w okresie od dnia 1 lipca 1988 r. do dnia 16 stycznia 1991 r. w szeregu porozumień i uzgodnionych praktyk, których celem lub skutkiem było ustalanie cen, przydzielanie kwot produkcyjnych oraz wymiana na wielką skalę informacji na temat wspólnotowego rynku belek stalowych, i nałożyła na te spółki za wspomniane naruszenia grzywnę w wysokości 10 mln EUR, za której zapłatę były one odpowiedzialne solidarnie.

I — Ramy prawne

A — *Postanowienia traktatu EWWiS*

3 Artykuł 65 EWWiS stanowił:

„1. Zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które zmierzałyby bezpośrednio lub pośrednio do zapobieżenia, ograniczenia lub zakłócenia normalnej konkurencji wewnątrz wspólnego rynku, a w szczególności te, które polegają na:

a) ustalaniu lub określaniu cen;

b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji, rozwoju technicznego lub inwestycji;

c) podziale rynków, produktów, klientów lub źródeł zaopatrzenia.

[...]

4. Porozumienia lub decyzje zakazane na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu są nieważne z mocy prawa i nie można powoływać się na nie przed żadnym sądem w państwach członkowskich.

Komisja posiada wyłączne prawo stwierdzenia zgodności wspomnianych porozumień lub decyzji z postanowieniami niniejszego artykułu, z zastrzeżeniem możliwości wniesienia skargi do Trybunału.

5. Komisja może nakładać na przedsiębiorstwa, które zawarły nieważne z mocy prawa porozumienie, stosowały lub usiłowały stosować – za pomocą arbitrażu, kar umownych, bojkotu lub wszelkich innych środków – porozumienie lub decyzję nieważne z mocy prawa lub porozumienie, na które odmówiono zezwolenia lub je cofnięto, lub na przedsiębiorstwa, które otrzymały zezwolenie w wyniku świadomego udzielenia nieprawdziwych lub wypaczonych informacji lub które stosowały praktyki sprzeczne z postanowieniami ustępu 1, grzywny oraz okresowe kary pieniężne nieprzekraczające podwójnej wysokości obrotu osiągniętego ze sprzedaży produktów będących przedmiotem porozumienia, decyzji lub praktyki sprzecznych z postanowieniami niniejszego artykułu, z zastrzeżeniem, że jeśli ich celem jest ograniczenie produkcji, postępu technicznego lub inwestycji, to określony w ten sposób górny pułap można zwiększyć do 10% rocznego obrotu danych przedsiębiorstw w odniesieniu do grzywny i do 20% obrotu dziennego w odniesieniu do okresowych kar pieniężnych" [tłumaczenie nieoficjalne].

4 Zgodnie z art. 97 EWWiS traktat EWWiS wygasł w dniu 23 lipca 2002 r.

B — *Postanowienia traktatu WE*

5 Artykuł 305 ust. 1 WE stanowił:

„Postanowienia niniejszego traktatu nie zmieniają postanowień Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, zwłaszcza jeśli chodzi o prawa i obowiązki państw członkowskich, kompetencje instytucji tej Wspólnoty oraz ustalonych przez ten traktat reguł funkcjonowania wspólnego rynku węgla i stali".

C — *Rozporządzenie (WE) nr 1/2003*

6 Zgodnie z art. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 traktatu [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1) „[d]o celów stosowania art. 81 [WE] i 82 [WE] Komisja ma uprawnienia przewidziane niniejszym rozporządzeniem".

7 Artykuł 7 rozporządzenia nr 1/2003, zatytułowany „Stwierdzenie i zaprzestanie naruszenia", ma następujące brzmienie:

„1. Jeżeli Komisja, działając z urzędu lub na wniosek, stwierdzi naruszenie art. 81 [WE] lub 82 [WE], może w drodze decyzji nakazać przedsiębiorstwom lub związkom przedsiębiorstw, których sprawa dotyczy, by zaprzestały takiego naruszenia. [...] Jeżeli Komisja posiada uzasadniony interes, może [również] stwierdzić, że naruszenie zostało popełnione w przeszłości.

[…]".

8 Zgodnie z art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 Komisja może w drodze decyzji nałożyć grzywny na przedsiębiorstwa lub na związki przedsiębiorstw, jeżeli umyślnie lub w wyniku niedbalstwa naruszają one art. 81 WE lub 82 WE.

D — *Przepisy dotyczące przedawnienia w zakresie postępowań*

9 Zgodnie z art. 1 ust. 1 decyzji Komisji nr 715/78/EWWiS z dnia 6 kwietnia 1978 r. dotyczącej przedawnienia ścigania i wykonywania sankcji w zakresie obowiązywania Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (Dz.U. L 94, s. 22) oraz art. 25 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 uprawnienie Komisji do nakładania grzywien za naruszenia przepisów prawa konkurencji podlega zasadniczo pięcioletniemu terminowi przedawnienia.

10 Artykuł 1 ust. 2 decyzji nr 715/78 oraz art. 25 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 stanowią, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym popełniono naruszenie. Jednakże w przypadku naruszeń ciągłych lub powtarzających się bieg przedawnienia rozpoczyna się dopiero od dnia ustania naruszenia.

11 Zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji nr 715/78 oraz art. 25 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 bieg przedawnienia przerywają wszelkie działania podjęte przez Komisję w celu przeprowadzenia dochodzenia lub w celu ścigania naruszenia. Bieg przedawnienia uznaje się za przerwany w dniu, w którym co najmniej jedno przedsiębiorstwo, które

uczestniczyło w naruszeniu, zostanie powiadomione o podjętych działaniach. Czynnościami, które przerywają bieg przedawnienia, są w szczególności:

— pisemne żądania udzielenia informacji wystosowane przez Komisję oraz decyzje Komisji, w których żąda ona przekazania wymaganych informacji;

— pisemne upoważnienia do przeprowadzenia inspekcji lub kontroli udzielone przez Komisję jej pracownikom oraz decyzje Komisji zarządzające przeprowadzenie kontroli;

— wszczęcie postępowania przez Komisję; oraz

— przedstawienie zarzutów przez Komisję.

12 Artykuł 2 ust. 2 decyzji nr 715/78 oraz art. 25 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 stanowią, że przerwanie biegu przedawnienia wywiera skutek w stosunku do wszystkich przedsiębiorstw, które uczestniczyły w naruszeniu.

13 Zgodnie z art. 2 ust. 3 decyzji nr 715/78 oraz art. 25 ust. 5 rozporządzenia nr 1/2003 po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. Jednakże termin przedawnienia upływa najpóźniej w dniu, w którym upływa okres odpowiadający podwójnemu terminowi przedawnienia, a Komisja nie nałożyła grzywny ani okresowej kary pieniężnej. Okres ten zostaje przedłużony o czas, w którym bieg przedawnienia był zawieszony.

14 Stosownie do art. 3 decyzji nr 715/78 oraz art. 25 ust. 6 rozporządzenia nr 1/2003 bieg przedawnienia w zakresie postępowań ulega zawieszeniu do czasu wydania przez Trybunał rozstrzygnięcia w sprawie, która dotyczy decyzji Komisji.

15 Z art. 4 decyzji nr 715/78 oraz art. 26 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 1/2003 wynika, że uprawnienie Komisji do wykonania decyzji nakładających grzywny na podstawie postanowień traktatu EWWiS lub art. 23 rozporządzenia nr 1/2003 podlega pięcioletniemu terminowi przedawnienia, przy czym ów termin biegnie od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

II — Okoliczności powstania sporu

16 Okoliczności faktyczne leżące u podstaw niniejszego sporu, przedstawione w pkt 16–37 zaskarżonego wyroku, mogą zostać streszczone w następujący sposób.

17 ARBED SA, która zmieniła firmę spółki na Arcelor Luxembourg SA, a następnie na ArcelorMittal Luxembourg SA (zwana dalej „ARBED"), zajmowała się produkcją wyrobów hutniczych.

18 TradeARBED SA, która zmieniła firmę spółki na Arcelor International SA, a następnie na ArcelorMittal International SA (zwana dalej „TradeARBED"), została utworzona jako spółka zależna, której 100% kapitału posiadała ARBED, i prowadziła działalność w zakresie dystrybucji wyrobów hutniczych produkowanych przez ARBED.

19 ProfilARBED SA, która zmieniła firmę spółki na Arcelor Profil Luxembourg SA, a następnie na ArcelorMittal Belval & Differdange SA (zwana dalej „ProfilARBED"), została utworzona w dniu 27 listopada 1992 r. jako spółka zależna, której 100% kapitału posiadała ARBED, w celu kontynuowania od tego dnia działalności gospodarczej i przemysłowej ARBED w sektorze belek.

20 Na podstawie decyzji wydanych zgodnie z art. 47 EWWiS Komisja przeprowadziła w 1991 r. kontrole w pomieszczeniach biurowych różnych przedsiębiorstw, w tym TradeARBED. W dniu 6 maja 1992 r. skierowała pismo w sprawie przedstawienia zarzutów do odpowiednich przedsiębiorstw, wśród których znalazła się TradeARBED, ale nie ARBED i ProfilARBED. TradeARBED wzięła udział w przesłuchaniu, które odbyło się w dniach 11–14 stycznia 1993 r.

21 W decyzji 94/215/EWWiS z dnia 16 lutego 1994 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 65 traktatu EWWiS w sprawie porozumień i uzgodnionych praktyk europejskich producentów belek (Dz.U. L 116, s. 1, zwanej dalej „decyzją pierwotną") Komisja stwierdziła udział siedemnastu europejskich przedsiębiorstw metalurgicznych, w tym TradeARBED, w szeregu porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk w zakresie ustalania cen, podziału rynków oraz wymiany poufnych informacji na wspólnotowym rynku belek, z naruszeniem art. 65 ust. 1 EWWiS, i nałożyła grzywny na czternaście przedsiębiorstw z tego sektora, w tym na ARBED (11 200 000 ECU), za naruszenia popełnione w okresie od dnia 1 lipca 1988 r. do dnia 31 grudnia 1990 r.

22 Wyrokiem z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie T-137/94 ARBED przeciwko Komisji, Rec. s. II-303, Sąd oddalił skargę o stwierdzenie nieważności decyzji pierwotnej wniesioną przez ARBED, obniżając jednak do 10 mln EUR wysokość grzywny nałożonej na nią.

23 Wyrokiem z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-176/99 P ARBED przeciwko Komisji, Rec. s. I-10687, Trybunał uchylił wspomniany wyrok Sądu oraz stwierdził nieważność decyzji pierwotnej w zakresie dotyczącym ARBED z uwagi na naruszenie jej prawa do obrony.

24 W następstwie tego wyroku Komisja postanowiła wszcząć nowe postępowanie w sprawie antykonkurencyjnych zachowań, które były przedmiotem decyzji pierwotnej. W dniu 8 marca 2006 r. skierowała do ARBED, do TradeARBED oraz do ProfilARBED pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, informując je o swoim zamiarze wydania decyzji o uznaniu ich za solidarnie odpowiedzialne za omawiane naruszenia, na które to pismo owe spółki udzieliły odpowiedzi w dniu 20 kwietnia 2006 r.

25 W dniu 8 listopada 2006 r. Komisja wydała sporną decyzję, której art. 1 i 2 mają następujące brzmienie:

„*Artykuł 1*

Przedsiębiorstwo składające się z [ARBED, TradeARBED oraz ProfilARBED] uczestniczyło, z naruszeniem art. 65 ust. 1 [EWWiS], w całej serii porozumień i uzgodnionych praktyk, których celem lub skutkiem było ustalanie cen, przydzielanie kwot produkcyjnych oraz wymiana na wielką skalę informacji na temat wspólnotowego rynku belek. Udział w tych naruszeniach przedsiębiorstwa w ww. składzie jest udowodniony w okresie od dnia 1 lipca 1988 r. do dnia 16 stycznia 1991 r.

Artykuł 2

Na przedsiębiorstwa [ARBED, TradeARBED oraz ProfilARBED], odpowiedzialne solidarnie za naruszenia, o których mowa w art. 1, nakłada się grzywnę w wysokości 10 mln EUR" [tłumaczenie nieoficjalne].

III — Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

26 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 27 grudnia 2006 r. ARBED, TradeARBED oraz ProfilARBED wniosły skargę na sporną decyzję na podstawie art. 33 EWWiS i 36 EWWiS, a także art. 229 WE i 230 WE.

27 W ramach zarzutu pierwszego ARBED, TradeARBED i ProfilARBED twierdziły, że sporna decyzja była pozbawiona podstawy prawnej oraz że Komisja dopuściła się nadużycia władzy. Zarzut drugi był oparty na naruszeniu zasad dotyczących możliwości przypisania naruszeń, zarzut trzeci opierał się na naruszeniu przepisów dotyczących przedawnienia w zakresie postępowań, a zarzut czwarty – na naruszeniu prawa do obrony.

28 Zważywszy w szczególności, że traktaty wspólnotowe ustanowiły jednolity porządek prawny, że traktaty EWWiS i WE realizują wspólny cel, mianowicie utrzymanie systemu wolnej konkurencji, i że w razie zmiany przepisów prawnych zasada wspólna systemom prawnym państw członkowskich zmierza do zapewnienia ciągłości struktur prawnych, chyba że prawodawca wyraził odmienną wolę, Sąd oddalił zarzut pierwszy,

orzekając, iż art. 7 ust. 1 oraz art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 należy interpretować w ten sposób, że umożliwiają one Komisji po dniu 23 lipca 2002 r. stwierdzenie istnienia karteli przedsiębiorstw w sektorach objętych zakresem stosowania traktatu EWWiS ratione materiæ i ratione temporis, a także ich ukaranie.

29 Sąd oddalił również zarzut drugi, uznając, po pierwsze, że TradeARBED nie podniosła tego zarzutu, a po drugie, że analiza Komisji prowadząca do przypisania ARBED, jak również ProfilARBED – jako jej „następcy gospodarczemu" – naruszenia, którego dopuściła się TradeARBED, na podstawie okoliczności, że ARBED posiadała 100% kapitału TradeARBED, nie stanowiła naruszenia prawa, a materiał dowodowy potwierdzał zarówno decydujący wpływ wywierany przez ARBED na zachowanie TradeARBED, jak i rzeczywiste wykorzystanie tej władzy.

30 Jeśli chodzi o zarzut trzeci, Sąd nie uwzględnił domniemywanego naruszenia przepisów dotyczących przedawnienia w zakresie postępowań w odniesieniu do ARBED, uznając, że z uwagi na zawieszenie biegu terminów przedawnienia podczas pierwszego postępowania przed Sądem i Trybunałem sporna decyzja została wydana przed upływem zarówno pięcioletniego, jak i dziesięcioletniego terminu przedawnienia. Uznając natomiast, że zawieszenie to miało skutek inter partes, nie zaś erga omnes, Sąd orzekł, że w przypadku ProfilARBED oraz TradeARBED dziesięcioletni termin przedawnienia został przekroczony, w związku z czym stwierdził on nieważność spornej decyzji w zakresie, w jakim ich dotyczyła.

31 Sąd oddalił podniesiony przez ARBED zarzut czwarty, uznając, że z uwagi na fakt, iż ARBED poprzestała na twierdzeniu, że dowody, które mogły znajdować się w jej posiadaniu w 1990 r., znikły wskutek upływu czasu, ARBED nie wykazała, w jaki sposób czas trwania postępowania administracyjnego mógł przeszkodzić jej w wykonywaniu prawa do obrony.

32 Sąd stwierdził więc w zaskarżonym wyroku nieważność spornej decyzji w zakresie, w jakim dotyczyła ona ProfilARBED oraz TradeARBED, a w pozostałym zakresie oddalił skargę jako bezzasadną.

IV — Postępowanie przed Trybunałem

33 Postanowieniem z dnia 10 września 2009 r. prezes Trybunału zarządził połączenie spraw C-201/09 P i C-216/09 P do celów procedury ustnej i wydania wyroku.

V — Żądania stron

34 W swym odwołaniu (C-201/09 P) ARBED wnosi do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim utrzymuje on w mocy w stosunku do ARBED sporną decyzję; oraz

— obciążenie Komisji kosztami niniejszego postępowania oraz kosztami postępowania przed Sądem.

35 W swej odpowiedzi na wspomniane odwołanie Komisja wnosi do Trybunału o:

— oddalenie odwołania; oraz

— obciążenie ARBED kosztami postępowania.

36 W swym odwołaniu (C-216/09 P) Komisja wnosi do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim Sąd uchyla w nim grzywny nałożone w spornej decyzji na ProfilARBED i TradeARBED;

— oddalenie skargi wniesionej przez ProfilARBED i TradeARBED; oraz

— obciążenie ProfilARBED i TradeARBED kosztami postępowania.

37 W swej odpowiedzi na wspomniane odwołanie ProfilARBED i TradeARBED złożyły odwołanie wzajemne i wnoszą do Trybunału o:

— utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim Sąd uchyla w nim grzywny, które zostały nałożone na nie w spornej decyzji, poprzez zastosowanie względnego skutku zawieszenia biegu przedawnienia;

— tytułem ewentualnego żądania wzajemnego – uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim Sąd:

  — stosuje do nich traktat EWWiS oraz rozporządzenie nr 1/2003;

  — przypisuje ProfilARBED zachowanie TradeARBED;

  — nie uznaje przedawnienia w zakresie postępowań w stosunku do ProfilARBED poprzez stosowanie przepisów dotyczących przerwania biegu przedawnienia;

  — nie uznaje naruszenia prawa do obrony, na które ProfilARBED może powołać się z uwagi na wyjątkowo długi czas trwania postępowania;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania w obu instancjach.

38 W swej replice na rzeczone odwołanie wzajemne Komisja wnosi do Trybunału o:

— oddalenie odwołania wzajemnego; i

— obciążenie ProfilARBED i TradeARBED kosztami postępowania.

VI — W przedmiocie wniosku o zarządzenie otwarcia procedury ustnej na nowo

39 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 27 października 2010 r. Komisja wniosła do Trybunału o zarządzenie otwarcia procedury ustnej na nowo, na podstawie art. 61 regulaminu postępowania przed Trybunałem, na wypadek gdyby Trybunał miał poruszyć kwestię odpowiedzialności ProfilARBED wynikającej z kontynuowania przez ProfilARBED działalności gospodarczej ARBED. Komisja uważa bowiem, że owa kwestia została zbadana przez rzecznika generalnego w pkt 224–235 jego opinii, lecz nie jest przedmiotem sporu i nie była omawiana przez strony.

40 Na podstawie wspomnianego przepisu wysłuchano rzecznika generalnego w przedmiocie tego wniosku.

41 Stosownie do art. 61 swojego regulaminu Trybunał może z urzędu, na wniosek rzecznika generalnego lub na wniosek stron zarządzić otwarcie procedury ustnej na nowo, jeżeli uzna, że sprawa nie została dostatecznie wyjaśniona lub że podstawą rozstrzygnięcia będzie argument, który nie był przedmiotem dyskusji stron (zob. wyrok z dnia 8 września 2009 r. w sprawie C-42/07 Liga Portuguesa de Futebol Profissional i Bwin International, Zb.Orz. s. I-7633, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

42 Trybunał uważa, że dysponuje w niniejszym przypadku wszystkimi informacjami niezbędnymi do rozstrzygnięcia sporu oraz że sprawa nie musi zostać zbadana pod kątem argumentu, który nie był przed nim roztrząsany.

43 Dlatego też nie jest konieczne zarządzenie otwarcia procedury ustnej na nowo.

VII — W przedmiocie odwołań

44 W ramach swego odwołania (C-201/09 P) ARBED podnosi cztery zarzuty. W zarzucie pierwszym ARBED wskazuje na naruszenie art. 97 EWWiS oraz rozporządzenia nr 1/2003, nadużycie władzy, naruszenie prawa i braki w uzasadnieniu.

45 Zarzut drugi opiera się na naruszeniu zasad osobowości prawnej spółek oraz indywidualizacji kar i sankcji, brakach w uzasadnieniu, błędnej wykładni i niewłaściwym stosowaniu orzecznictwa Trybunału dotyczącego możliwości przypisania spółce dominującej zachowania spółki zależnej w 100%, jak również na naruszeniu zasady powagi rzeczy osądzonej i hierarchii norm.

46 Zarzut trzeci oparty jest na naruszeniu przepisów o przedawnieniu oraz zasady powagi rzeczy osądzonej przysługującej decyzji pierwotnej, a także na braku uzasadnienia. W zarzucie czwartym ARBED zarzuca Sądowi brak uzasadnienia oraz naruszenie prawa do obrony i zasady powagi rzeczy osądzonej przysługującej ww. wyrokowi z dnia 2 października 2003 r. w sprawie ARBED przeciwko Komisji.

47 W ramach swego odwołania (C-216/09 P) Komisja podnosi jeden zarzut oparty na naruszeniu prawa przy dokonywaniu wykładni decyzji nr 715/78.

A — *W przedmiocie odwołania ARBED (C-201/09 P)*

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na naruszeniu art. 97 EWWiS oraz rozporządzenia nr 1/2003, nadużyciu władzy, naruszeniu prawa i brakach w uzasadnieniu

a) Argumentacja stron

48 W pierwszej kolejności ARBED wskazuje, że art. 97 EWWiS stanowił, iż traktat EWWiS wygasa w dniu 23 lipca 2002 r., jak również że sporna decyzja oparta na art. 65 EWWiS została wydana w dniu 8 listopada 2006 r. Orzekając, że omawiane praktyki zostały słusznie objęte postępowaniem prowadzonym na podstawie art. 65 EWWiS, Sąd naruszył art. 97 EWWiS i nie ustosunkował się do jej argumentów opartych na braku podstawy prawnej rzeczonej decyzji.

49 Według ARBED Sąd naruszył prawo, uznając, że traktaty wspólnotowe wprowadziły jednolity porządek prawny. Stosownie do art. 305 ust. 1 WE traktat EWWiS stanowi system unormowań szczególnych na zasadzie odstępstwa od uregulowań o charakterze ogólnym ustanowionych w traktacie WE, a zastąpienie uregulowań prawnych traktatu EWWiS ramami prawnymi traktatu WE doprowadziło z dniem 24 lipca 2002 r. do zmiany obowiązujących podstaw prawnych, procedur i przepisów materialnoprawnych. Ciążący na instytucjach obowiązek dokonywania spójnej wykładni poszczególnych traktatów może być realizowany wyłącznie przy przestrzeganiu ograniczeń ustalonych w samych traktatach i nie może prowadzić do tego, że instytucje będą utrzymywały przepis traktatu, którego wygaśnięcie było przewidziane na dzień 23 lipca 2002 r., po upływie tego terminu.

50 Wyroki z dnia 25 lutego 1969 r. w sprawie 23/68 Klomp, Rec. s. 43, i z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie C-119/05 Lucchini, Zb.Orz. s. I-6199, przytoczone przez Sąd na poparcie jego stanowiska, nie mogą być skutecznie przywoływane, aby dojść do odmiennego wniosku. Pierwszy wyrok dotyczy bowiem zmiany pierwotnego prawa wspólnotowego dokonanej w wyniku traktatu o fuzji, a nie wygaśnięcia traktatu, a drugi – decyzji wydanej na podstawie traktatu EWWiS przed jego wygaśnięciem, a nie po nim.

51 W drugiej kolejności ARBED uważa, że opierając kompetencje Komisji na rozporządzeniu nr 1/2003, Sąd dopuścił się nadużycia władzy i nie ustosunkował się do jej argumentów. ARBED wskazuje, że rozporządzenie nr 1/2003 zostało wydane po wygaśnięciu traktatu EWWiS, i sądzi, że z uwagi na jego art. 4 i w braku wszelkiej wzmianki o traktacie EWWiS owo rozporządzenie przyznaje Komisji kompetencję wyłącznie do ścigania naruszeń art. 81 WE i 82 WE.

52 Zakładając nawet, że rozporządzenie nr 1/2003 przyznaje Komisji kompetencję do nakładania sankcji za naruszenia art. 65 ust. 1 EWWiS, naruszałoby ono postanowienia traktatu EWWiS, ponieważ owo rozporządzenie, które wydano wyłącznie na podstawie traktatu WE, zmieniałoby traktat EWWiS. Z orzecznictwa wynika bowiem, że spójna wykładnia przepisów materialnoprawnych poszczególnych traktatów nie ma żadnego wpływu na kompetencje przyznane poszczególnym instytucjom przez te traktaty, ponieważ w ramach każdego traktatu instytucje mają kompetencje do wykonywania wyłącznie tych uprawnień, które zostały im przyznane przez dany traktat.

53 Zdaniem ARBED stanowisko Sądu prowadzi, po pierwsze, do przyznania Radzie Unii Europejskiej uprawnień do stanowienia, które organy są władne stosować art. 65 EWWiS, podczas gdy autorzy traktatu EWWiS skorzystali z tego uprawnienia, a po drugie, do zmiany charakteru kompetencji przyznanej Komisji przez traktat EWWiS, ponieważ na mocy art. 65 EWWiS jest ona wyłączna, podczas gdy w rozporządzeniu

nr 1/2003 pokrywa się z kompetencjami krajowych organów ochrony konkurencji oraz sądów krajowych.

54 Dokonana przez Sąd wykładnia przepisów dotyczących stosowania prawa w czasie narusza zatem tożsamość prawną każdego z traktatów oraz zasady odnoszące się do hierarchii norm. Ponadto Sąd doprowadził do pomieszania przepisów proceduralnych, materialnoprawnych oraz zasad przyznawania kompetencji. Z orzecznictwa wynika, po pierwsze, że zagadnienie kompetencji instytucji poprzedza kwestię, które przepisy materialnoprawne i proceduralne obowiązują, a po drugie, że podstawa prawna upoważniająca instytucję Unii do przyjęcia aktu musi obowiązywać w chwili jego wydania.

b) Ocena Trybunału

55 Tytułem wstępu należy stwierdzić przede wszystkim, że każde porozumienie spełniające przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS, które zostało zawarte lub wykonane przed wygaśnięciem w dniu 23 lipca 2002 r. traktatu EWWiS, mogło prowadzić aż do tego dnia włącznie do wydania przez Komisję – na podstawie art. 65 ust. 5 EWWiS – decyzji nakładającej grzywny na przedsiębiorstwa uczestniczące w rzeczonym porozumieniu lub w jego wykonaniu.

56 Następnie należy stwierdzić, że każde porozumienie spełniające przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS, które zostało zawarte lub wykonane między dniem 24 lipca 2002 r. a dniem 30 listopada 2009 r., mogło prowadzić do wydania takiej decyzji przez Komisję na podstawie art. 81 WE i art. 15 ust. 2 lit. a) rozporządzenia Rady nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r., pierwszego rozporządzenia wprowadzającego w życie art. [81] i [82] traktatu [WE] (Dz.U. 13, s. 204) lub art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003.

57 Wreszcie bezsporne jest też, że każde porozumienie spełniające przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS, które zostało zawarte lub wykonane po dniu 1 grudnia 2009 r., może prowadzić do wydania takiej decyzji przez Komisję na podstawie art. 101 TFUE i art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003.

58 W niniejszej sprawie ARBED kwestionuje w istocie ustalenie Sądu, że Komisja mogła w spornej decyzji wydanej po dniu 23 lipca 2002 r. nałożyć na nią na podstawie art. 65 ust. 1 i 5 EWWiS w związku z art. 7 ust. 1 i art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 grzywnę za udział przed dniem 23 lipca 2002 r. w zawarciu i wykonaniu porozumienia spełniającego przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS.

59 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o kompetencję Komisji, Sąd wskazał w pkt 57 i 58 zaskarżonego wyroku, że traktat EWWiS stanowił na podstawie art. 305 ust. 1 WE lex specialis będące odstępstwem od lex generalis, czyli traktatu WE, oraz że ze względu na wygaśnięcie traktatu EWWiS w dniu 23 lipca 2002 r. zakres stosowania systemu ogólnego wynikającego z traktatu WE został rozszerzony z dniem 24 lipca 2002 r. na sektory pierwotnie regulowane traktatem EWWiS.

60 W pkt 59–61 zaskarżonego wyroku Sąd wyjaśnił, że zastąpienie uregulowań prawnych traktatu EWWiS ramami prawnymi traktatu WE wpisuje się w kontekst ciągłości porządku prawnego Unii i jej celów, zważywszy, że wprowadzenie i utrzymanie systemu wolnej konkurencji stanowi jeden z istotnych celów zarówno traktatu WE, jak i traktatu EWWiS. Sąd podkreślił w tym względzie, że pojęcia porozumień i uzgodnionych praktyk w rozumieniu art. 65 ust. 1 EWWiS odpowiadają pojęciom porozumień i uzgodnionych praktyk w rozumieniu art. 81 WE oraz że obydwa te przepisy są w taki sam sposób interpretowane przez sądy Unii.

61 W pkt 62 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że zgodnie z zasadą wspólną systemom prawnym państw członkowskich w razie zmiany przepisów prawnych należy zapewnić ciągłość struktur prawnych – chyba że prawodawca wyraził odmienną wolę – oraz stwierdził, że owa zasada znajduje zastosowanie do zmiany przepisów prawa pierwotnego Unii.

62 W pkt 63 i 64 zaskarżonego wyroku Sąd wysnuł więc wniosek, że ciągłość porządku prawnego Unii wymaga, aby Komisja zapewniła – w odniesieniu do sytuacji powstałych pod rządami traktatu EWWiS – poszanowanie praw i obowiązków spoczywających eo tempore zarówno na państwach członkowskich, jak i na jednostkach na mocy traktatu EWWiS, oraz że w związku z tym wykładni art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 należy dokonywać w ten sposób, że umożliwia on Komisji po dniu 23 lipca 2002 r. nałożenie sankcji za zorganizowanie karteli w sektorach objętych zakresem stosowania traktatu EWWiS ratione materiæ i ratione temporis.

63 Rozważania te nie naruszają w żaden sposób prawa. Z orzecznictwa wynika bowiem, po pierwsze, że zgodnie z zasadą wspólną systemom prawnym państw członkowskich, której korzenie sięgają prawa rzymskiego, w razie zmiany przepisów prawnych należy zapewnić ciągłość struktur prawnych, chyba że prawodawca wyraził odmienną wolę, a po drugie, że owa zasada znajduje zastosowanie do zmian przepisów prawa pierwotnego Unii (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Klomp, pkt 13).

64 Tymczasem, jak słusznie wskazała Komisja, nie istnieje żadna wskazówka co do tego, że prawodawca Unii chciał, by zachowania o charakterze zmowy zakazane pod rządami traktatu EWWiS mogły zostać wyłączone spod nałożenia sankcji po wygaśnięciu traktatu EWWiS.

65 Co więcej, z ustaleń poczynionych w pkt 55–57 niniejszego wyroku wynika, że w celu zagwarantowania wolnej konkurencji następowanie po sobie traktatów EWWiS, WE i FUE zapewnia, że za każde zachowanie spełniające przesłanki określone w art. 65 ust. 1 EWWiS – niezależnie od tego, czy miało miejsce przed dniem 23 lipca 2002 r., czy po tej dacie – Komisja mogła nałożyć karę i w dalszym ciągu będzie mogła to uczynić.

66 W tych okolicznościach sprzeczne z celem i spójnością traktatów, a także nie do pogodzenia z ciągłością porządku prawnego Unii byłoby to, że Komisja nie mogłaby zapewnić jednolitego stosowania norm związanych z traktatem EWWiS, które nadal wywołują skutki prawne nawet po wygaśnięciu tegoż traktatu (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Lucchini, pkt 41).

67 W drugiej kolejności Sąd słusznie orzekł w tym względzie w pkt 65, 66 i 68 zaskarżonego wyroku, że poszanowanie zasad rządzących stosowaniem prawa w czasie oraz wymogi dotyczące zasad pewności prawa oraz ochrony uzasadnionych oczekiwań nakazują stosowanie przepisów materialnych przewidzianych w art. 65 ust. 1 i 5 EWWiS do okoliczności faktycznych danego przypadku podlegających jego zakresowi stosowania ratione materiæ i ratione temporis.

68 W szczególności należy przypomnieć, że zasada pewności prawa wymaga, aby dane uregulowanie Unii umożliwiało zainteresowanym dokładne zapoznanie się z zakresem obowiązków, które na nich nakłada, oraz aby mogli oni poznać jednoznacznie swoje prawa i obowiązki i podjąć w związku z tym odpowiednie działania (wyrok z dnia 10 marca 2009 r. w sprawie C-345/06 Heinrich, Zb.Orz. s. I-1659, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

69 Należy podkreślić w tym względzie, że w momencie zaistnienia okoliczności faktycznych art. 65 ust. 1 i 5 EWWiS przewidywał wyraźną podstawę prawną dla sankcji

nałożonej w niniejszym przypadku, tak że TradeARBED nie mogła nie znać skutków swego zachowania. Ponadto z ustaleń poczynionych w pkt 55–57 niniejszego wyroku wynika, że to samo zachowanie podlegałoby też później, w każdym momencie, takiej sankcji wymierzonej przez Komisję.

70 Skoro jeszcze przed momentem zaistnienia okoliczności faktycznych traktaty jasno określały naruszenia, jak również charakter i surowość sankcji, które mogły zostać nałożone za nie, to wspomniane zasady nie zmierzają do zapewnienia przedsiębiorstwom tego, że późniejsze zmiany podstaw prawnych i przepisów proceduralnych pozwolą im na uniknięcie wszelkiej sankcji wymierzonej za ich minione zachowania o znamionach naruszenia.

71 Należy dodać, że jeszcze przed wygaśnięciem traktatu EWWiS Komisja wskazała na brak możliwości uniknięcia takiej sankcji, podkreślając w pkt 31 swego komunikatu dotyczącego niektórych aspektów postępowania ze sprawami z zakresu konkurencji wynikających z wygaśnięcia traktatu EWWiS, wydanego w dniu 18 czerwca 2002 r. (Dz.U. C 152, s. 5), że jeżeli stwierdzi ona naruszenie w dziedzinie objętej traktatem EWWiS, to prawem materialnym mającym zastosowanie jest, bez względu na datę, w której ma ono zastosowanie, prawo materialne obowiązujące w chwili, gdy okoliczności faktyczne składające się na naruszenie miały miejsce, a prawem proceduralnym znajdującym zastosowanie po wygaśnięciu traktatu EWWiS jest prawo wynikające z traktatu WE.

72 Ponadto w niniejszej sprawie zasada lex mitior nie stoi na przeszkodzie stosowaniu art. 65 ust. 5 EWWiS, ponieważ grzywna nałożona w spornej decyzji jest w każdym razie niższa niż przewidziana w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 górna granica grzywny, jaką można nałożyć za naruszenie reguł konkurencji Unii.

73 Ze wszystkich tych okoliczności wynika, że przedsiębiorstwo działające z należytą starannością, znajdujące się w sytuacji ARBED nie mogło w którymkolwiek momencie nie znać skutków swego zachowania ani liczyć na to, że zastąpienie ram prawnych traktatu EWWiS ramami prawnymi traktatu WE pozwoli mu na uniknięcie wszelkiej sankcji za popełnione w przeszłości naruszenia art. 65 EWWiS.

74 Jeśli chodzi o obowiązującą podstawę prawną i mające zastosowanie przepisy proceduralne, Sąd również słusznie orzekł w pkt 64 i 67 zaskarżonego wyroku, że kompetencja Komisji do nałożenia omawianej grzywny w spornej decyzji wynikała z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 oraz że postępowanie winno być prowadzone zgodnie z tym rozporządzeniem.

75 Z orzecznictwa wynika bowiem, że przepis stanowiący podstawę prawną aktu i upoważniający instytucję Unii do jego wydania winien obowiązywać w chwili wydania danego aktu (zob. podobnie wyrok z dnia 4 kwietnia 2000 r. w sprawie C-269/97 Komisja przeciwko Radzie, Rec. s. I-2257, pkt 45) i że przepisy proceduralne uznaje się na ogół za mające zastosowanie w chwili ich wejścia w życie (zob. podobnie wyroki: z dnia 12 listopada 1981 r. w sprawach połączonych od 212/80 do 217/80 Meridionale Industria Salumi i in., Rec. s. 2735, pkt 9; z dnia 23 lutego 2006 r. w sprawie C-201/04 Molenbergnatie, Zb.Orz. s. I-2049, pkt 31).

76 Należy dodać, że stosowanie przez Komisję rozporządzenia nr 1/2003 nie ograniczyło gwarancji proceduralnych przysługujących na podstawie uregulowań traktatu EWWiS przedsiębiorstwom, przeciwko którym prowadzone jest postępowanie, ale raczej poszerzyło je, czego zresztą ARBED nie kwestionuje.

77 Wynika stąd, że Sąd mógł uznać w pkt 67 i 68 zaskarżonego wyroku, nie naruszając prawa, po pierwsze, że kompetencja Komisji do nałożenia omawianej grzywny w spornej decyzji wynikała z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 oraz że postępowanie winno być prowadzone zgodnie z tym rozporządzeniem, a po drugie, że mającym zastosowanie prawem materialnym określającym sankcję był art. 65 ust. 1 i 5 EWWiS.

78 W trzeciej kolejności w zakresie, w jakim ARBED podnosi, że Sąd nie ustosunkował się wyraźnie do wszystkich jej argumentów, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem spoczywający na Sądzie na mocy art. 36 i art. 53 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości obowiązek uzasadnienia nie wymaga od Sądu przedstawienia wyjaśnienia, które podejmowałoby w sposób wyczerpujący punkt po punkcie argumentację zaprezentowaną przez strony sporu. Uzasadnienie może zatem być dorozumiane, pod warunkiem że umożliwia ono zainteresowanym poznanie powodów, dla których przedsięwzięte zostały dane środki, a Trybunałowi dostarcza elementów wystarczających do dokonania kontroli sądowej (wyrok z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie C-431/07 P Bouygues i Bouygues Télécom przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-2665, pkt 42; postanowienie z dnia 21 stycznia 2010 r. w sprawie C-150/09 P Iride i Iride Energia przeciwko Komisji, pkt 42).

79 Tymczasem rozumowanie Sądu jest jasne i umożliwia ARBED poznanie powodów, dla których Sąd oddalił rozważany zarzut, a Trybunałowi dostarcza elementów wystarczających do dokonania kontroli sądowej. Wynika stąd, że zaskarżony wyrok nie jest obarczony brakiem uzasadnienia.

80 Mając na względzie powyższe, zarzut pierwszy winien zostać oddalony.

2. W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na naruszeniu zasad osobowości prawnej spółek oraz indywidualizacji sankcji, braku uzasadnienia, błędnej wykładni i niewłaściwym stosowaniu orzecznictwa dotyczącego możliwości przypisania spółce dominującej zachowania spółki zależnej w 100%, jak również na naruszeniu zasady powagi rzeczy osądzonej

a) W przedmiocie dopuszczalności i skuteczności zarzutu

i) Argumentacja stron

81 W ramach swej odpowiedzi na odwołanie w sprawie C-201/09 P Komisja podnosi, że ów zarzut – w zakresie, w jakim zmierza do podważenia przypisania w pkt 106–119 zaskarżonego wyroku zachowania TradeARBED spółce ProfilARBED – jest niedopuszczalny, ponieważ odwołanie nie może zawierać w sposób prawidłowy zarzutu, który dotyczy drugiej strony postępowania.

82 Ponadto Komisja uważa, iż zarzut drugi jest bezskuteczny, jako że dotyczy wyłącznie stosowania domniemania sprawowania faktycznej kontroli wynikającego z faktu posiadania 100% kapitału spółki zależnej, a nie ustalenia Sądu, iż Komisja wykazała rzeczywiste wywieranie przez ARBED decydującego wpływu na TradeARBED, uzasadniające wniosek, że owe spółki stanowiły jeden podmiot gospodarczy.

ii) Ocena Trybunału

83 Jeśli chodzi o dopuszczalność części zarzutu zmierzającej do przypisania ProfilARBED zachowania TradeARBED, należy stwierdzić, że zarzut ten nie dotyczy

zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim wpływa on na sytuację prawną ARBED. Jak słusznie wskazuje Komisja, wnosząca odwołanie nie może podnieść zarzutu na korzyść drugiej strony postępowania. W konsekwencji niniejszy zarzut należy uznać za niedopuszczalny w zakresie, w jakim zmierza on do przypisania ProfilARBED zachowania TradeARBED.

84 Co się tyczy skuteczności zarzutu drugiego, z pkt 99 zaskarżonego wyroku wynika, że aby stwierdzić istnienie jednostki gospodarczej składającej się z ARBED i TradeARBED, Sąd oparł się na całości rozważań poprzedzających ten punkt, a więc również na wzruszalnym domniemaniu, że spółka dominująca kontrolująca w 100% swą spółkę zależną rzeczywiście wywiera decydujący wpływ na jej zachowanie.

85 W tej sytuacji należy zbadać zarzut drugi co do istoty.

b) Co do istoty

i) Argumentacja stron

86 W pierwszej kolejności ARBED wskazuje, że Sąd uznał, iż możliwe jest przypisanie ARBED zachowania TradeARBED na podstawie rozwiniętej w prawie konkurencji koncepcji, że przedsiębiorstwa prawnie odrębne mogą stanowić ten sam podmiot gospodarczy. Tymczasem owa koncepcja była wykorzystywana do tej pory jedynie po to, by uwolnić przedsiębiorstwa od skutków istnienia osób prawnie odrębnych,

przewidując, że zawarty w art. 81 WE zakaz porozumień między przedsiębiorstwami nie znajduje zastosowania do przedsiębiorstw należących do tej samej grupy, oraz wyłączając spod stosowania systemu koncentracji nabycia przedsiębiorstw w ramach tej samej grupy.

87 Przyjmując zbiorową odpowiedzialność przedsiębiorstw należących do grupy ze względu na zachowanie jednego z nich, Sąd odmówił przysługującego jednostkom prawa do prowadzenia działalności gospodarczej za pomocą odrębnych jednostek prawnych, z których każda posiada – jako osoba prawna – własną osobowość prawną i z którymi związana jest odpowiedzialność indywidualna.

88 Poza tym podejście przyjęte przez Sąd prowadzi do niespójnego rezultatu. Podwójna okoliczność, że zachowanie o znamionach naruszenia spółki należącej do grupy może zostać przypisane zarówno spółce dominującej, jak i spółce siostrzanej, oraz że tylko spółka dominująca może obalić domniemanie decydującego wpływu, prowadzi bowiem do narzucenia spółce siostrzanej surowszego systemu.

89 Dlatego też zdaniem ARBED zaskarżony wyrok narusza zasady osobowości prawnej oraz indywidualizacji kar i sankcji, a także odznacza się niespójnym wewnętrznie rozumowaniem, co jest równorzędne z brakiem uzasadnienia.

90 W drugiej kolejności ARBED uważa, że Sąd – orzekając, iż wzruszalne domniemanie, że spółka dominująca wywiera decydujący wpływ na zachowanie spółki zależnej w 100%, uzasadnia możliwość przypisania spółce dominującej zachowania spółki zależnej – naruszył ogólne zasady prawa i odszedł od orzecznictwa zarówno Trybunału, jak i Sądu. Wspomniane orzecznictwo wymaga, by Komisja wykazała, że konkretne

zarzuty mogą zostać postawione każdemu z przedsiębiorstw wskazanych w decyzji nakładającej grzywny.

91 Wyroki z dnia 25 października 1983 r. w sprawie 107/82 AEG-Telefunken przeciwko Komisji, Rec. s. 3151, i z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-286/98 P Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji, Rec. s. I-9925, nie uzasadniają stanowiska Sądu, gdyż pierwszy wyrok nie jest odpowiedni, a drugi został nieprawidłowo zinterpretowany.

92 ARBED uważa bowiem, że w ww. wyroku w sprawie AEG-Telefunken przeciwko Komisji Trybunał miał zająć stanowisko w sprawie dowodu uczestnictwa spółki dominującej w naruszeniu, a nie w kwestii możliwości przypisania wspomnianej spółce dominującej naruszenia popełnionego przez jej spółkę zależną. Ponadto inaczej niż w sytuacji rozpatrywanej w rzeczonej sprawie prawo krajowe obowiązujące w niniejszym przypadku nie przewiduje, że organy statutowe spółki zależnej w 100% są identyczne z organami statutowymi spółki dominującej.

93 Jeśli chodzi o ww. wyrok w sprawie Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji, ARBED podnosi, że Trybunał nigdzie nie potwierdził, iż fakt pełnej kontroli nad spółką wystarczył, by spółka dominująca została uznana za odpowiedzialną za zachowanie swej spółki zależnej. W tej sprawie spółka dominująca – inaczej niż ARBED – zgodziła się w toku postępowania administracyjnego na poniesienie odpowiedzialności za zachowanie swej spółki zależnej. Poza tym w decyzji, która legła u podstaw tego wyroku, Komisja zastosowała podejście polegające na nałożeniu sankcji na spółkę dominującą, gdy istniały wyraźne dowody na udział tej spółki dominującej w naruszeniu.

94 W trzeciej kolejności ARBED twierdzi, że Sąd – stwierdzając zarówno istnienie decydującego wpływu ARBED na TradeARBED, jak i wywieranie tego wpływu, podczas gdy jednocześnie sporna decyzja oraz decyzja pierwotna stanowią, iż ARBED nie brała udziału w naruszeniu, wywierając ów wpływ – naruszył zasadę powagi rzeczy osądzonej przysługującą decyzji pierwotnej, zastąpił – wykraczając poza przysługujące

mu uprawnienia – ocenę Komisji swą własną oceną oraz zastosował nieprawidłowo orzecznictwo oparte na ww. wyrokach w sprawie AEG-Telefunken przeciwko Komisji oraz Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji.

ii) Ocena Trybunału

95 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcie przedsiębiorstwa oznacza każdy podmiot wykonujący działalność gospodarczą, niezależnie od jego formy prawnej i sposobu finansowania. Trybunał wyjaśnił w tym względzie, po pierwsze, że pojęcie przedsiębiorstwa w tym kontekście należy rozumieć jako oznaczające jednostkę gospodarczą, nawet jeśli z prawnego punktu widzenia jednostka ta składa się z kilku osób fizycznych lub prawnych, a po drugie, że jeżeli tego rodzaju podmiot gospodarczy narusza reguły konkurencji, to musi odpowiedzieć za to naruszenie zgodnie z zasadą odpowiedzialności osobistej (wyrok z dnia 20 stycznia 2011 r. w sprawie C-90/09 P General Química i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-1, pkt 34–36 i przytoczone tam orzecznictwo).

96 Zachowanie spółki zależnej można przypisać spółce dominującej między innymi w przypadku, gdy mimo posiadania odrębnej podmiotowości prawnej owa spółka zależna nie określa w sposób autonomiczny swojego zachowania na rynku, lecz stosuje zasadniczo instrukcje przekazywane jej przez spółkę dominującą, w szczególności ze względu na powiązania gospodarcze, organizacyjne i prawne łączące oba te podmioty prawa (wyrok z dnia 10 września 2009 r. w sprawie C-97/08 P Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8237, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).

97 W szczególnym przypadku, gdy spółka dominująca posiada 100% kapitału swej spółki zależnej, która naruszyła reguły konkurencji Unii, po pierwsze, ta spółka dominująca

może wywierać decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej, a po drugie, istnieje wzruszalne domniemanie, że owa spółka dominująca rzeczywiście wywiera decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej (ww. wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo).

98 W tych okolicznościach wystarczy, że Komisja wykaże, iż cały kapitał spółki zależnej znajduje się w posiadaniu jej spółki dominującej, aby móc domniemywać, że ta ostatnia wywiera decydujący wpływ na politykę handlową swej spółki zależnej. Komisja będzie mogła następnie uznać spółkę dominującą za solidarnie odpowiedzialną za zapłatę grzywny nałożonej na jej spółkę zależną, chyba że owa spółka dominująca, na której spoczywa ciężar obalenia tego domniemania, przedstawi wystarczające dowody pozwalające wykazać, że jej spółka zależna zachowuje się na rynku w sposób autonomiczny (ww. wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo).

99 Wprawdzie w pkt 28 i 29 ww. wyroku w sprawie Stora Kopparbergs Bergslags przeciwko Komisji Trybunał wskazał także inne okoliczności poza faktem posiadania 100% kapitału spółki zależnej, takie jak niezakwestionowanie wpływu wywieranego przez spółkę dominującą na politykę handlową jej spółki zależnej i wspólną reprezentację dwóch spółek w trakcie postępowania administracyjnego, jednak wymienione okoliczności zostały przytoczone przez Trybunał jedynie w celu przedstawienia całego szeregu okoliczności, na których Sąd oparł swoje rozumowanie, a nie w celu uzależnienia stosowania domniemania, o którym mowa w pkt 97 niniejszego wyroku, od przedstawienia dodatkowych wskazówek dotyczących rzeczywistego wywierania wpływu przez spółkę dominującą (ww. wyrok w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo).

100 Z powyższych rozważań wynika, po pierwsze, że Sąd nie naruszył w żaden sposób prawa, orzekając, iż w przypadku gdy spółka dominująca posiada 100% kapitału spółki zależnej, istnieje wzruszalne domniemanie, że owa spółka dominująca wywiera decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej, a po drugie, że wbrew

twierdzeniom ARBED ani podobno obowiązująca zasada osobowości prawnej spółek, ani zasada indywidualizacji sankcji nie stoją na przeszkodzie temu, by Komisja mogła nałożyć na spółkę dominującą grzywnę za naruszenie popełnione przez jej spółkę zależną w 100%.

101 Jeśli bowiem spółka dominująca wywiera decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej, a zwłaszcza na jej antykonkurencyjne zachowanie, to przedsiębiorstwo składające się ze spółki dominującej i jej spółki zależnej jest odpowiedzialne za naruszenie reguł konkurencji przewidzianych w traktatach EWWiS i WE wynikające z rzeczonego zachowania, stosownie do orzecznictwa przywołanego w pkt 95 niniejszego wyroku.

102 Ponadto Sąd wskazał w pkt 94 i 96–98 zaskarżonego wyroku, że Komisja stwierdziła w spornej decyzji, iż nie wykazano ani nawet nie twierdzono, że TradeARBED określała swą politykę handlową w sposób autonomiczny wobec ARBED i że dodatkowe dowody potwierdziły decydujący wpływ ARBED na zachowanie TradeARBED oraz faktyczne korzystanie z tego uprawnienia.

103 W tych okolicznościach należy oddalić argumenty ARBED oparte na nieprawidłowym zastosowaniu orzecznictwa dotyczącego możliwości przypisania spółce dominującej zachowania spółki zależnej w 100% oraz na zastąpieniu przez Sąd oceny Komisji swą własną oceną.

104 Jeśli chodzi o argument ARBED, że przypisanie spółce siostrzanej zachowania noszącego znamiona naruszenia na podstawie pojęcia podmiotu gospodarczego jest niespójne, ponieważ prowadzi do narzucenia tejże spółce systemu odpowiedzialności surowszego niż system stosowany do spółki dominującej, wystarczy przypomnieć, że w niniejszej sprawie Komisja przypisała rzeczone zachowanie spółce siostrzanej z uwagi na fakt, iż przejęła ona działalność gospodarczą spółki dominującej, w związku

z czym skoro odpowiedzialność spółki siostrzanej zależy od odpowiedzialności spółki dominującej, system odpowiedzialności narzucony spółce siostrzanej nie jest wcale surowszy niż system stosowany do spółki dominującej.

105 Co się tyczy argumentu opartego na naruszeniu zasady powagi rzeczy osądzonej, wystarczy wskazać, że powaga rzeczy osądzonej nie może w żadnym razie przysługiwać decyzji Komisji, której to decyzji nieważność ponadto stwierdzono, takiej jak decyzja pierwotna w zakresie, w jakim dotyczyła ona ARBED.

106 Jeśli chodzi o brak uzasadnienia wynikający podobno z niespójności w rozumowaniu Sądu, z powyższego wynika, że owa domniemywana niespójność jest następstwem dokonania przez ARBED błędnej interpretacji orzecznictwa dotyczącego możliwości przypisania spółce dominującej zachowania spółki zależnej w 100%. Tak więc ów argument winien w każdym razie zostać oddalony.

107 Wynika stąd, że należy oddalić zarzut drugi.

3. W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu przepisów o przedawnieniu oraz zasady powagi rzeczy osądzonej, a także na braku uzasadnienia

a) Argumentacja stron

108 ARBED uważa, że uznając, iż ARBED uczestniczyła w naruszeniu, skoro naruszenie popełnione przez TradeARBED mogło być jej przypisane, Sąd, po pierwsze, sam sobie zaprzeczył, zważywszy, że w pkt 100 zaskarżonego wyroku odróżnił

odpowiedzialność ponoszoną z uwagi na jej przypisanie od odpowiedzialności ponoszonej z uwagi na udział, po drugie, nie wykazał, iż ARBED spełniała przesłanki warunkujące to, że czynności przerywające lub zawieszające bieg przedawnienia były wobec niej skuteczne, po trzecie, zastosował w nieprawidłowy sposób przepisy o przedawnieniu, a po czwarte, naruszył zasadę powagi rzeczy osądzonej.

b) Ocena Trybunału

109 Jeśli chodzi o argument oparty na podobno wewnętrznie sprzecznym rozumowaniu Sądu, w pkt 106 niniejszego wyroku wskazano już, że domniemywana niespójność jest następstwem dokonania przez ARBED błędnej interpretacji orzecznictwa dotyczącego możliwości przypisania spółce dominującej zachowania spółki zależnej w 100%. Tak więc ów argument winien zostać oddalony.

110 Wynika stąd również, że wbrew twierdzeniom ARBED czynności przerywające bieg przedawnienia były skuteczne względem ARBED z uwagi na wspomnianą możliwość przypisania zachowania oraz na istnienie jednostki gospodarczej złożonej z TradeARBED i ARBED.

111 Wreszcie jeśli chodzi o argument oparty na naruszeniu zasady powagi rzeczy osądzonej, w pkt 105 niniejszego wyroku wskazano już, że powaga rzeczy osądzonej nie może w żadnym razie przysługiwać decyzji Komisji, której to decyzji nieważność ponadto stwierdzono, takiej jak decyzja pierwotna w zakresie, w jakim dotyczyła ona ARBED.

112 Z powyższego wynika, że zarzut trzeci winien zostać oddalony.

4. W przedmiocie zarzutu czwartego, opartego na braku uzasadnienia oraz naruszeniu prawa do obrony i zasady powagi rzeczy osądzonej

a) Argumentacja stron

113 ARBED wskazuje, że podniosła przed Sądem, iż dowody stosowne do obalenia domniemania pozwalającego na przypisanie naruszenia popełnionego przez TradeARBED, które mogły znajdować się w posiadaniu ARBED w 1990 r., znikły wskutek upływu szesnastu lat, oraz że nie była ona w stanie ocenić istotności informacji potencjalnie przydatnych w toku postępowania. Podniesiony przez ARBED argument dotyczy zatem niemożności zebrania dowodów niezbędnych do obalenia rzeczonego domniemania.

114 Orzekając, że do ARBED należało wykazanie, iż dowody dotyczące rzeczywistego charakteru stosunków łączących ją z jej spółką zależną znikły, Sąd zażądał w ten sposób dowodu na istnienie faktu negatywnego, który z definicji jest niemożliwy do przedstawienia, przez co zaskarżony wyrok jest obarczony brakiem uzasadnienia stanowiącym naruszenie prawa do obrony.

115 W zakresie, w jakim Sąd dodał w pkt 169 zaskarżonego wyroku, że domniemanie odpowiedzialności znajdowało się już w decyzji pierwotnej, ARBED odpowiada, że

owa decyzja nie zawiera żadnego rozumowania dotyczącego możliwości przypisania naruszenia popełnionego przez spółkę innej spółce, lecz poprzestała na wskazaniu, że TradeARBED zajmowała się dystrybucją belek na rzecz ARBED oraz że w celu zapewnienia równego traktowania decyzja pierwotna była skierowana do ARBED.

116 Jeśli chodzi o zawarte w pkt 171 zaskarżonego wyroku rozważania, stosownie do których domniemanie odpowiedzialności zostało potwierdzone dowodami w decyzji pierwotnej, ARBED wskazuje, że pkt 96 ww. wyroku Sądu z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie ARBED przeciwko Komisji dotyczy zachowania ARRBED po dokonaniu naruszenia oraz że w pkt 98 tego wyroku Sąd wspomniał o braku pewności co do odpowiedzialności ARBED i TradeARBED.

117 Ponadto skoro Trybunał stwierdził nieważność decyzji pierwotnej w zakresie dotyczącym ARBED, powaga rzeczy osądzonej ma ten skutek, że argument Sądu jest bezskuteczny. ARBED uważa bowiem, że rozumowanie Sądu narusza powagę rzeczy osądzonej przysługującą ww. wyrokowi z dnia 2 października 2003 r. w sprawie ARBED przeciwko Komisji i opiera się na błędnym rozumieniu zarówno decyzji pierwotnej, jak i ww. wyroku z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie ARBED przeciwko Komisji, co stanowi brak uzasadnienia.

b) Ocena Trybunału

118 Jeśli chodzi o argument oparty na niemożności zebrania dowodów niezbędnych do obalenia domniemania pozwalającego na przypisanie ARBED zachowania TradeARBED oraz na wymogu przedstawienia dowodu na fakt negatywny, z orzecznictwa wynika, że do przedsiębiorstwa, które twierdzi, że zbyt długi czas trwania postępowania administracyjnego miał wpływ na wykonywanie prawa do obrony, należy

wykazanie w sposób wymagany prawem, że ze względu na ów zbyt długi czas doświadczyło ono trudności, broniąc się przed twierdzeniami Komisji (zob. podobnie wyrok z dnia 21 września 2006 r. w sprawie C-113/04 P Technische Unie przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8831, pkt 60, 61).

119 W pkt 168 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że w niniejszej sprawie ARBED nie wykazała, w jaki sposób czas trwania postępowania administracyjnego mógł przeszkodzić jej w wykonaniu prawa do obrony, skoro ograniczyła się do twierdzenia, że dowody, jakimi mogła dysponować w 1990 r., znikły po upływie tak długiego czasu.

120 Ocena ta nie jest obarczona żadnym naruszeniem prawa. Należy bowiem przypomnieć, że ARBED była adresatem decyzji pierwotnej oraz stroną pierwszego postępowania przed Sądem i Trybunałem. Jak słusznie podnosi Komisja, takie okoliczności powinny skłonić każdą spółkę działającą z należytą starannością do zachowania dokumentów niezbędnych do jej obrony.

121 Wynika stąd, że przedsiębiorstwo znajdujące się w sytuacji ARBED winno wskazać w dokładny sposób konkretne dowody, które znikły, a przynajmniej wypadki, zdarzenia lub okoliczności, które uniemożliwiły mu w rozpatrywanym okresie spełnienie obowiązku staranności i doprowadziły podobno do zniknięcia dowodów, do których ono nawiązuje.

122 Jedynie bowiem badając takie szczególne informacje, Sąd i Trybunał mogą ocenić, czy przedsiębiorstwo wykazało w sposób wymagany prawem, że ze względu na zbyt długi czas trwania postępowania administracyjnego doświadczyło przywoływanych trudności, broniąc się przed twierdzeniami Komisji, lub czy wprost przeciwnie – rzeczone trudności wynikają z naruszenia przez owo przedsiębiorstwo spoczywającego na nim obowiązku staranności.

123 Dlatego też Sąd mógł słusznie orzec, że twierdzenie tak ogólne jak to zaprezentowane przez ARBED nie mogło wystarczyć do wykazania w sposób wymagany prawem wpływu czasu trwania postępowania na wykonywanie prawa do obrony.

124 Ze względu na to ustalenie argumenty przytoczone przez ARBED przeciwko dodatkowym uwagom sformułowanym przez Sąd w pkt 169–171 zaskarżonego wyroku są bezskuteczne.

125 W związku z tym zarzut czwarty winien zostać oddalony.

126 Z całości powyższych rozważań wynika, że odwołanie ARBED w sprawie C-201/09 P powinno zostać oddalone.

B — *W przedmiocie odwołania Komisji (C-216/09 P), którego jedyny zarzut opiera się na naruszeniu prawa przy dokonywaniu wykładni decyzji nr 715/78*

1. Argumentacja stron

127 Komisja uważa, że Sąd opiera się na nieprawidłowej wykładni literalnej i nadmiernie zawężającej art. 2 ust. 3 i art. 3 decyzji nr 715/78, gdy nawiązuje – aby uzasadnić rozróżnienie między skutkiem przerwania biegu przedawnienia i skutkiem zawieszenia biegu przedawnienia – do różnicy istniejącej między treścią wspomnianych przepisów

w zakresie skutku erga omnes. Brak wyraźnej wzmianki o skutku erga omnes w treści art. 3 decyzji nr 715/78 nie wyklucza tego, że owo postanowienie przypisuje taki skutek zawieszeniu, zważywszy, że wspólnym celem przerwania i zawieszenia biegu przedawnienia jest zatrzymanie upływu czasu w odniesieniu do wszystkich odnośnych przedsiębiorstw.

128 W wyroku z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-8375, pkt 144, Trybunał odrzucił literalną i zawężającą wykładnię przepisów dotyczących terminów przedawnienia, uwzględniwszy poza treścią przepisu dotyczącego zawieszenia biegu przedawnienia cel realizowany przez ów przepis, aby usankcjonować szeroką wykładnię pojęcia „decyzja Komisji" zawartego w art. 3 decyzji nr 715/78.

129 We wspomnianym wyroku Trybunał wskazał, że zawieszenie chroni Komisję przed skutkami przedawnienia w sytuacjach, gdy musi ona czekać na orzeczenie sądu Unii. Tak więc zarówno przerwanie biegu przedawnienia, jak i jego zawieszenie pozwalają jej na skuteczne ściganie naruszeń reguł konkurencji i karanie za nie.

130 Podobnie zdaniem Komisji z orzecznictwa przytoczonego przez Sąd w pkt 154 zaskarżonego wyroku nie można wyprowadzić zawężającej wykładni skutków zawieszenia biegu przedawnienia. W szczególności w wyroku z dnia 24 czerwca 2004 r. w sprawie C-278/02 Handlbauer, Zb.Orz. s. I-6171, pkt 40, Trybunał oparł swą wykładnię na celu realizowanym przez przepisy o przedawnieniu.

131 Jeśli chodzi o nawiązanie przez Sąd do wyroku z dnia 14 września 1999 r. w sprawie C-310/97 P Komisja przeciwko AssiDomän Kraft Products i in., Rec. s. I-5363, Komisja uważa, że logika tego wyroku nie ma zastosowania do środków dochodzenia,

takich jak kontrole oraz inspekcje, których zaskarżenie przerywa lub zawiesza bieg terminu przedawnienia.

132 Inaczej bowiem niż w przypadku wniesienia skargi na decyzje końcowe, gdzie nie można wykluczyć, że rozwiązanie przyjęte przez Sąd jest uzasadnione, zaskarżenie takich środków mogłoby wpływać na zdolność Komisji do prowadzenia postępowania przeciwko wszystkim przedsiębiorstwom uczestniczącym w naruszeniu, nawet jeżeli formalnie są one skierowane tylko do jednego przedsiębiorstwa. Dlatego też stosowanie rzeczonego wyroku do zawieszenia biegu przedawnienia stanowiłoby przeszkodę w prawidłowym stosowaniu prawa konkurencji, podczas gdy wykładnia, która przyjmuje skutek erga omnes, mogłaby zachować jego skuteczność.

133 Komisja wyjaśnia, że w sytuacji, gdy spółka zaskarżyła skierowany do niej środek dochodzeniowy, Komisja zmuszona jest na podstawie zaskarżonego wyroku do dalszego prowadzenia dochodzenia w stosunku do innych zamieszanych przedsiębiorstw i spółek oraz do wykorzystania w swej końcowej decyzji dokumentów, których użycie zgodnie z prawem jest niepewne, pod rygorem stwierdzenia nieważności tej decyzji. Skoro bowiem przedawnienie biegnie wobec innych przedsiębiorstw, Komisja nie może czekać na wynik postępowania sądowego w sprawie rzeczonego środka dochodzeniowego.

134 W konsekwencji, z jednej strony, oczekując na rozstrzygnięcie przez sąd Unii kwestii legalności dochodzenia, Komisja i omawiane przedsiębiorstwa powinny w dalszym ciągu poświęcać zasoby na kontynuowanie tego dochodzenia, a z drugiej strony przedsiębiorstwa, które nie zaskarżyły środka dochodzeniowego, winny wnieść skargę na decyzję końcową, podnosząc niezgodność z prawem tego środka w szeregu skarg dotyczących identycznej kwestii. Skoro bowiem rzeczony środek dochodzeniowy wywiera z prawnego punktu widzenia wpływ na owe przedsiębiorstwa, chociaż został skierowany do odrębnego przedsiębiorstwa, winny one móc podnieść przed tym sądem domniemywaną niezgodność z prawem tegoż środka.

135 Komisja uważa też, że taka sytuacja nie jest porównywalna z sytuacją dotyczącą środków dochodzenia niepodlegających zaskarżeniu, ponieważ, po pierwsze, może ona zaradzić w toku późniejszego postępowania ewentualnym problemom proceduralnym, a po drugie, nie ma sprawy zawisłej przed sądem Unii.

136 Ponadto Komisja uważa, że zaskarżony wyrok ułatwia obejście zapłaty grzywny. W zakresie, w jakim zawieszenie wywiera wpływ jedynie na spółkę, która wniosła skargę, spółka ta mogłaby być przedmiotem restrukturyzacji lub przeniesienia jej dóbr – dziesięć lat po zakończeniu naruszenia – na inną spółkę, na którą zawieszenie nie miałoby wpływu, w związku z czym taka sytuacja pozwoliłaby grupie na uniknięcie nałożenia grzywny.

137 Poza tym powiązanie art. 2 i 3 decyzji nr 715/78, które wynika, po pierwsze, z tego, że wspomniany art. 2 ust. 3 odsyła – w zakresie rozpoczęcia na nowo biegu przedawnienia po przerwaniu – do tegoż art. 3, a po drugie, z tego, że ów art. 3 nawiązuje do decyzji Komisji wskazanej w rzeczonym art. 2 ust. 3, przemawia przeciwko rozróżnieniu przyjętemu przez Sąd.

138 Komisja uważa, że prace przygotowawcze nad rozporządzeniem Rady (EWG) nr 2988/74 z dnia 26 listopada 1974 r. dotyczącym okresów przedawnień w postępowaniach i wykonywaniu sankcji zgodnie z regułami Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej dotyczącymi transportu i konkurencji (Dz.U. L 319, s. 1) potwierdzają jej wykładnię decyzji nr 715/78. Komisja wskazuje, iż projekt wstępny przewidywał już, że przerwanie biegu przedawnienia będzie miało skutek erga omes, odzwierciedlając podejście in rem w zakresie przedawnienia, w odróżnieniu od podejścia in personam bronionego przez niektóre delegacje. Kompromis pozwolił w końcu na przyjęcie pierwszego podejścia. Przepis dotyczący zawieszenia biegu przedawnienia został wprowadzony na podstawie propozycji jednej z delegacji dopiero w ramach drugiego zmodyfikowanego projektu.

139 Komisja wnosi stąd, że Rada przyjęła podejście in rem w zakresie przedawnienia w odniesieniu do wszystkich norm dotyczących przedawnienia, w tym norm dotyczących zawieszenia biegu przedawnienia. Rada nie przedstawiła szerszych wyjaśnień w tym względzie, jako że po dokonaniu owego wyboru w zakresie charakteru przedawnienia nie było konieczne jego sprecyzowanie również w odniesieniu do zawieszenia biegu przedawnienia.

140 Zdaniem Komisji przedawnienie jest wyjątkiem istniejącym tylko wtedy, gdy jest przewidziany, a zasada, że wyjątki należy interpretować w sposób zawężający, również potwierdza jej stanowisko. Dlatego też nie należy interpretować przepisów dotyczących przedawnienia w sposób szeroki, korzystny dla przedsiębiorstw. Trybunał nigdy nie opowiadał się w ramach swego orzecznictwa za zawężającą wykładnią przepisów dotyczących zawieszenia biegu przedawnienia.

2. Ocena Trybunału

141 Z orzecznictwa wynika, że już sam fakt, iż postępowanie w sprawie skargi toczy się przed Sądem lub Trybunałem, uzasadnia zawieszenie biegu przedawnienia (ww. wyrok w sprawach połączonych Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, pkt 153).

142 Trybunał orzekł też, że jeśli adresat decyzji postanawia wnieść skargę o stwierdzenie jej nieważności, sąd Unii rozpatruje jedynie te elementy decyzji, które dotyczą tego adresata. Natomiast elementy decyzji, które dotyczą innych adresatów i które nie zostały zaskarżone, nie stanowią przedmiotu sporu podlegającego rozstrzygnięciu przez sąd Unii (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko AssiDomän Kraft Products i in., pkt 53).

143 Poza tym zgodnie z art. 4 ust. 2 decyzji nr 715/78 i art. 26 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 bieg przedawnienia w zakresie wykonywania sankcji rozpoczyna się w dniu, w którym decyzja stała się ostateczna. Trybunał wyjaśnił, że ów termin biegnie zatem w szczególności od momentu upływu terminu do wniesienia skargi na decyzję zawierającą rozstrzygnięcie w przedmiocie naruszenia i grzywny, jeżeli żadna skarga nie została wniesiona (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawach połączonych Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, pkt 137).

144 Z powyższego wynika, po pierwsze, że w stosunku do przedsiębiorstw, które nie wniosły skargi na końcową decyzję Komisji nakładającą na nie grzywnę na podstawie art. 65 EWWiS lub art. 23 rozporządzenia nr 1/2003, owa decyzja staje się ostateczna, a po drugie, że ten ostateczny charakter uruchamia w stosunku do nich bieg terminu do wykonania rzeczonej decyzji, przewidzianego w art. 4 decyzji nr 715/78 i w art. 26 rozporządzenia nr 1/2003.

145 Wynika stąd, że w stosunku do tych przedsiębiorstw skarga wniesiona przez inne przedsiębiorstwo na tę samą decyzję końcową nie może mieć żadnego skutku zawieszającego.

146 Ponadto zarówno treść art. 3 decyzji nr 715/78 oraz art. 25 ust. 6 rozporządzenia nr 1/2003, jak i cele realizowane przez te artykuły obejmują jednocześnie skargi wnoszone na czynności wskazane w art. 2 decyzji nr 715/78 i w art. 25 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, które podlegają zaskarżeniu, oraz skargi na końcową decyzję Komisji (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawach połączonych Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, pkt 146).

147 Dlatego też skoro art. 3 decyzji nr 715/78 i art. 25 ust. 6 rozporządzenia nr 1/2003 nie wprowadzają żadnego rozróżnienia wśród decyzji, które mają skutek zawieszający, wbrew twierdzeniom Komisji nie należy przypisywać skutku erga omnes skargom

wnoszonym na czynności wskazane w art. 2 decyzji nr 715/78 i w art. 25 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, które podlegają zaskarżeniu.

148 Mając na względzie powyższe rozważania, należy stwierdzić, że Sąd nie naruszył w żaden sposób prawa, orzekając, iż skutek zawieszający przedawnienia, jaki art. 3 decyzji nr 715/78 i art. 25 ust. 6 rozporządzenia nr 1/2003 przypisują postępowaniom sądowym, wywiera wpływ jedynie inter partes.

149 Jak słusznie podnoszą ProfilARBED i TradeARBED, w niniejszej sprawie decyzja pierwotna dotyczyła wyłącznie ARBED, a postępowanie sądowe, które doprowadziło do stwierdzenia nieważności rzeczonej decyzji w zakresie dotyczącym ARBED, toczyło się wyłącznie między ARBED i Komisją. Wynika stąd, że z tegoż postępowania nie można wyprowadzić żadnego skutku zawieszającego w stosunku do ProfilARBED lub TradeARBED.

150 W tych okolicznościach odwołanie wniesione przez Komisję w sprawie C-216/09 P winno zostać oddalone.

151 Ponieważ ProfilARBED i TradeARBED wniosły odwołanie wzajemne w sprawie C-216/09 P posiłkowo, na wypadek gdyby Trybunał uwzględnił odwołanie Komisji, nie zachodzi potrzeba zbadania tego odwołania wzajemnego.

VIII — W przedmiocie kosztów

152 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu postępowania, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Zgodnie z art. 69 § 3 rzeczonego regulaminu w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron oraz w przypadkach szczególnych Trybunał może postanowić, że każda ze stron poniesie własne koszty.

153 Ponieważ żądania ARBED nie zostały uwzględnione w postępowaniu odwoławczym w sprawie C-201/09 P, należy obciążyć ją – na żądanie Komisji – kosztami związanymi z tym postępowaniem odwoławczym.

154 Jeśli chodzi o odwołanie w sprawie C-216/09 P, Trybunał uważa, że ze względu na szczególne okoliczności niniejszego przypadku Komisja, jak również TradeARBED i ProfilARBED winny zostać obciążone własnymi kosztami.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) Odwołania zostają oddalone.

2) ArcelorMittal Luxembourg SA pokrywa własne koszty oraz koszty poniesione przez Komisję Europejską w związku z odwołaniem w sprawie C-201/09 P.

3) Komisja Europejska, ArcelorMittal Belval & Differdange SA oraz ArcelorMittal International SA pokrywają własne koszty związane z odwołaniem w sprawie C-216/09 P.

Podpisy